

Rapport quickscan Flora- en fauna-activiteit

Gebiedsontwikkeling Wapserveensche Aa

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief

Opdrachtgever:
Waterschap Drents Overijsselse Delta
[redacted]
Dr. van Deenweg 186
8025 BM Zwolle

Opdrachtnemer:
Eelerwoude
Onze vestigingen
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	204193
Datum:	6-6-2025
Projectleider:	[redacted]
Opgesteld:	
Gecontroleerd:	
Status:	Definitief
Versie:	1

© 2025 Eelerwoude
Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Disclaimer: *Dit rapport is opgesteld als onafhankelijke toets, met inachtneming van de informatie die is aangeleverd door de opdrachtgever en de beschikbare informatie over het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten op of nabij het plangebied. Dit voor zover deze bekend zijn op het moment van onderzoek en rapportage. Het veldonderzoek is met de grootste zorgvuldigheid en deskundigheid uitgevoerd. Desondanks kan niet volledig worden uitgesloten dat bepaalde soorten niet zijn opgemerkt. Evenmin kan worden uitgesloten dat na het veldbezoek soorten zich alsnog op het plangebied hebben gevestigd. Eelerwoude kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele (gevolg) schade als gevolg van later beschikbaar komende informatie of kennis. Aan de in het rapport opgenomen conclusies kunnen geen rechten worden ontleend.*

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
2 Huidige situatie en ontwikkeling 5
2.1 Huidige situatie 5
2.2 Voorgenomen ontwikkeling 10
3 Methode 11
3.1 Inleiding 11
3.2 Bureauonderzoek 11
3.3 Terreinbezoek 11
4 Resultaten en effectbeoordeling 13
4.1 Inleiding 13
4.2 Beschermde soorten 13
4.3 Rode Lijst soorten 22
4.4 Beschermde gebieden 23
4.5 Houtopstanden 23
4.6 Natuurnetwerk Nederland 24
5 Conclusies en aanbevelingen 25
5.1 Beschermde soorten 25
5.2 Rode Lijst soorten 27
5.3 Bescherming gebieden 27
5.4 Bescherming houtopstanden 28
5.5 Natuurnetwerk Nederland 28
5.6 Opweg naar 100% natuurinclusief ontwikkelen, inrichten en beheren 28
5.7 Geldigheid rapportage 29
Literatuurlijst 30
Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving 31
Bijlage 2 Scope planuitwerking 41

1 Inleiding

Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDODelta) is voornemens diverse werkzaamheden uit te voeren aan de Wapserveensche vanaf stuw de Wulpen tot en met de Kwasloot. De volgende werkzaamheden zijn gepland:

- aanleggen circa 2,5 km natuurvriendelijke oever (NVO) tussen Van Helomaweg en stuw De Wulpen;
- baggeren tracé tussen stuw De Driesprong tot stuw De Wulpen;
- aanleggen vispassage nabij stuw Olde Peereboom;
- vanaf stuw Olde Peereboom benedenstrooms aan weerszijden 305 m beschoeiing vervangen;
- vispassage stuw De Driesprong renoveren;
- stuw Kwasloot (stuw 923 en 294) vispasseerbaar maken.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van het natuurbeschermingsrecht.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit meerdere segmenten/deelgebieden van de Wapserveensche Aa tussen buurtschap Kalteren (gemeente Westerveld, provincie Drenthe) en Steenwijk (gemeente Steenwijkerland, provincie Overijssel). De totale lengte tussen de uiterste locaties binnen het plangebied bedraagt circa 11,7 km. De daadwerkelijke lengte van de ontwikkeling is aanzienlijk korter, aangezien binnen grote delen geen werkzaamheden gepland staan. Het tracé tussen stuw De Driesprong en stuw De Wulpen betreft een aaneengesloten gedeelte en heeft een totale lengte van circa 5,9 km. Het plangebied is op te delen in de volgende deelgebieden (van oost naar west):

- Stuw Kwasloot (stuw 924);
- Stuw Kwasloot (stuw 923);
- Stuw Olde Peereboom;
- Vispassage stuw De Driesprong;
- Tracé baggeren stuw De Driesprong tot stuw De Wulpen;
- Tracé NVO.

Elk deelgebied wordt hieronder nader beschreven.

Stuw Kwasloot (stuw 924)
Stuw 924 bevindt zich in de Kwasloot, circa 150 meter ten zuiden van de weg Kalteren tussen buurtschap Kalteren ten noordoosten en Wapse ten noordwesten. De omgeving bestaat uit intensief agrarisch landschap, voornamelijk in gebruik voor het beweiden met en voeren van vee. Op de oostelijke oever is een schouwpad aanwezig. Tussen het schouwpad en de graslandpercelen aan de oostzijde is een smalle bosstrook met voornamelijk eiken en berken. In de watergang ter hoogte van de stuw is weinig groen aanwezig. Ter hoogte van de stuw zelf bestaat de oever aan weerszijden van de watergang over een lengte van circa 12 meter uit beton dat aansluit op de stuw. Deze betonnen beschoeiing is zowel bovenstrooms als benedenstroom van de stuw aanwezig. Alleen de beschoeiing benedenstrooms aan de oostzijde van de Kwasloot is uit hout vervaardigd. Hoger op de oever staan soorten als gestreepte witbol, fluitenkruid, kruipende boterbloem en andere algemene soorten. De stuw zelf bestaat uit een betonnen opbouw en metalen elementen. Op de stuw is een lantaarnpaal aanwezig. In afbeelding 1 is de situatie ten tijde van het veldbezoek weergegeven.



Afbeelding 1. Stuw 924 in de Kwasloot gezien vanaf de boven- (links) en benedenstroomse zijde (rechts).

Stuw Kwasloot (stuw 923)

Stuw 923 bevindt zich eveneens in de Kwasloot. Deze stuw ligt iets zuidelijker, circa 980 meter ten zuiden van stuw 924. Ook hier bestaat de wijde omgeving uit intensief agrarisch landschap, voornamelijk in gebruik voor het beweiden met vee. Op de oostelijke oever is een schouwpad aanwezig. Tussen het schouwpad en de graslandpercelen aan de oostzijde is een bosstrook met een breedte van circa 30 meter aanwezig. In de bosstrook staan voornamelijk eiken en berken. Circa 220 meter zuidelijker wordt de bosstrook breder en is zowel op de west-als oostoever van de watergang een bosstrook aanwezig. Op de westoever is de bosstrook op het breedste punt circa 100 meter diep. Op de oostoever is de strook nog breder en circa 300 meter diep. In de watergang ter hoogte van de stuw is weinig groen aanwezig. Aanwezige soorten betreffen riet, gele lis en drijvend fonteinkruid. Ter hoogte van de stuw zelf bestaat de oever aan weerszijden van de watergang over een lengte van circa 20 meter uit beton dat aansluit op de stuw. Op de oever staan soorten als kruipende boterbloem, paardenbloem, rode en rolklaver. Deze betonnen beschoeiing is zowel bovenstrooms als benedenstroom van de stuw aanwezig. Alleen de beschoeiing benedenstrooms aan de oostzijde van de Kwasloot is uit hout vervaardigd. De stuw zelf bestaat uit een betonnen opbouw en metalen elementen. Op de stuw is een lantaarnpaal aanwezig. In afbeelding 2 is de situatie ten tijde van het veldbezoek weergegeven.



Afbeelding 2. Stuw 923 gezien vanaf de boven- (links) en benedenstroomse (rechts) kant. Aan weerszijden en beide oevers is beschoeiing zichtbaar.

Stuw Olde Peereboom

Circa 120 meter ten zuiden van Wapserauwen 7 bevindt zich Stuw Olde Peereboom. Het betreft de stuw in de Wapserveensche Aa en niet de stuw in de sloot parallel aan het plangebied, ten noorden van de Wapserveensche Aa. Deze parallelsloot komt via een duiker wel uit in het plangebied. Het betreft circa 150 meter van de Wapserveensche Aa bovenstrooms van de stuw tot en met circa 305 meter benedenstrooms van de stuw. De omgeving bestaat uit een afwisseling van bosstroken, bospercelen en een afwisseling van extensief beheerde, particuliere weilanden en intensief beheerde agrarische graslanden. Aan de zuidzijde is een schouwpad, bestaande uit een zandpad, aanwezig. De watergang zelf is hier al aanzienlijk breder dan de Kwasloot, namelijk circa 10 meter. In de watergang is enige vegetatie aanwezig. Benedenstrooms is direct bij de stuw een stenen beschoeiing aanwezig. Verder benedenstrooms gaat de beschoeiing over in hout. De staat van de beschoeiing laat te wensen over, en wordt daarom ook vervangen. De oever zelf is begroeid met soorten als kruipende boterbloem, ridderzuring, schapenzuring, rode klaver, paardenbloem, gestreepte witbol, fluitenkruid en andere algemene soorten. In de watergang staan soorten als riet, pijlkruid en gele lis. Bij de stuw is geen verlichting aanwezig. Afbeelding 3 en 4 geeft een impressie van Stuw Olde Peereboom en de omgeving.



Afbeelding 3. Bovenstrooms deel van de Wapserveensche Aa met in de achtergrond Stuw Olde Peereboom (links) en rechts de benedenstrooms zijde van de stuw met de duiker van de parallelsloot.



Afbeelding 4. De houtenbeschoeiing benedenstrooms aan de noordzijde van de Wapserveensche Aa (links) en de Wapserveensche Aa en omgeving benedenstrooms van Stuw Olde Peereboom (rechts).

Stuw De Driesprong

Stuw De Driesprong is circa 120 meter ten zuidwesten (benedenstrooms) van de driesprong tussen de Vledder Aa en de Wapserveensche Aa gelegen. Het type stuw en de bouw zijn vergelijkbaar met de stuw Olde Peereboom. De stuw is in 2024 gerenoveerd. De Wapserveensche Aa heeft hier een breedte van circa 20 meter. Aan de noord- en zuidzijde bestaat de aangrenzende oever uit een beheerde oever met algemene soorten als kruipende boterbloem, ridderzuring, fluitenkruid, gestreepte witbol, grote vossenstaart en andere algemene ruigtesoorten. Op de zuidelijke oever is een breed schouwpad aanwezig. Aan de noordzijde is een vispassage aanwezig die door het grasland loopt en daarna een bosperceel doorkruist, om uiteindelijk uit te monden in de Vledder Aa. Aan weerszijden van de vispassage is een schouwstrook aanwezig. De omgeving aan de zuidzijde van de stuw bestaat voornamelijk uit agrarisch grasland. Aan de noordzijde is grasland en daarnaast een tweetal bospercelen aanwezig. Afbeelding 5 geeft een impressie van stuw De Driesprong en de omgeving.



Afbeelding 5. Stuw De Driesprong gezien vanaf bovenstrooms (links) en de stuw met in de achtergrond het bosperceel waar de vispassage doorheen loopt, gezien vanaf benedenstrooms (rechts).



Afbeelding 6. De meest zuidelijke punt van de vispassage bij stuw De Driesprong (links) en het meer noordoostelijke deel van de passage (rechts).

Tracé stuw De Driesprong tot stuw De Wulpen

Het tracé tussen stuw De Driesprong aan de oostzijde en stuw De Wulpen aan de westzijde betreft het tracé dat gebaggerd wordt. Het tracé heeft een totale lengte van circa 6 km. Het tracé tussen stuw De Driesprong en de Van Helomaweg grenst aan de noordzijde grotendeels aan open agrarisch landschap, enkel aan de oostzijde van het tracé grenst de Wapserveensche Aa aan een bosperceel. Aan de zuidzijde grenst het tracé van de Wapserveensche Aa aan achtereenvolgens de Wapserveensche petgaten (de eerste 660m) en daarna, tot aan de brug in de Van Helomaweg, aan Polder Ten Cate. Vanaf de Van Helomaweg tot aan stuw De Wulpen grenst de Wapserveensche Aa aan beide zijden aan open agrarisch landschap, voornamelijk in gebruik als beweid en bemest grasland. Aan beide zijden is een schouwpad, met daarachter een afwateringssloot, aanwezig. Aan de noordzijde is een klein bosperceel aanwezig. Tevens grenst het tracé over een lengte van circa 600 meter aan een zandwinplas. De oever heeft een stijl talud en de vegetatie bestaat over de volledige lengte, van stuw De Driesprong tot aan stuw De Wulpen, aan weerszijden van de Wapseerveensche Aa uit algemene soorten als riet, lis, fluitenkruid, kruipende boterbloem, paardenbloem, schapenzuring, ridderzuring, paarse dovenetel, grote brandnetel en andere algemene ruigtesoorten. Het aandeel waterplanten in de Wapserveensche Aa is beperkt. Langs het gehele tracé is geen verlichting aanwezig. Binnen het plangebied staan tevens geen bomen.

Langs het tracé van de Van Helomaweg tot aan de Nijensleeker Schipsloot wordt aan de noordzijde een natuurvriendelijke oever gerealiseerd. Het aanwezige habitat over dit deel van de Wapserveensche Aa staat hierboven beschreven. De provinciegrens tussen Drenthe en Overijssel ligt direct ten westen van de

Nijensleeker Schipsloot. Het laatste deel van het tracé, tussen de Nijensleeker Schipsloot en stuw De Wulpen bevindt zich dan ook in de provincie Overijssel.

In afbeeldingen 6 t/m 9 is een impressie van tracé stuw De Driesprong tot stuw De Wulpen weergegeven.



Afbeelding 7. Het schouwpad op de zuidoever van de Wapserveensche Aa ter hoogte van de Wapserveensche Petgaten (links) en Polder Ten Cate (rechts).



Afbeelding 8. Beeld van de oever van de Wapserveensche Aa ten oosten van de Van Helomaweg (links) en rechts de stuw nabij de Van Helomaweg.



Afbeelding 9. Beeld van de Wapserveensche Aa ten westen van de Van Helomaweg (links) en ter hoogte van de zandwinplas (rechts, geen onderdeel van het plangebied).



Afbeelding 10. Beeld van de Wapseveensche Aa bovenstrooms van de stuw De Wulpen (links) en de Wapserveensche Aa ten zuiden van dezelfde stuw (rechts, geen onderdeel van het plangebied).

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit de volgende onderdelen:

- vispasseerbaar maken van Stuw Kwasloot (stuw 924). Nadere uitwerking volgt in een later stadium;
- vispasseerbaar maken van Stuw Kwasloot (stuw 923). Nadere uitwerking volgt in een later stadium;
- aanleggen vispassage nabij stuw Olde Peereboom en aan weerszijden van Wapserveensche Aa 305m beschoeiing vervangen vanaf stuw Olde Peereboom benedenstrooms;
- vispassage stuw De Driesprong renoveren:
    - in- en uitstroom worden aangepast;
    - herprofilering;
    - nieuwe bekkens gegraven;
    - mogelijk enkele bomen gekapt.
- baggeren tracé stuw De Driesprong tot stuw De Wulpen;
- aanleggen circa 2,5 km natuurvriendelijke oever (NVO) tussen Van Helomaweg en stuw De Wulpen. In de huidige planvorming wordt de NVO gerealiseerd middels het aanbrengen van grond tegen de bestaande oever. Er wordt niet gegraven in de oever.

In bijlage 2 is de scope van het werk opgenomen.

3 Methode

3.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

3.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is (indien beschikbaar) gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna);
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database;
- kaartweergaves van de beschermde gebieden en houtopstanden.

3.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door Marcel van der Heide uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (Kader – Ecologisch deskundige). Het veldbezoek is uitgevoerd op 4 februari 2025 bij 2 tot 3 °C, licht bewolkt weer en windkracht 3 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of;
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt het natuurbeschermingsrecht, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of;
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied) en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

RVO voegt hier nog de volgende criteria aan toe: Een ecologisch deskundige is een persoon met aantoonbare specifieke ecologische kennis en ervaring. Hij of zij geeft ecologisch advies en/of begeleidt werkzaamheden op het gebied van habitats (natuurlijke leefgebieden) en soorten. En heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek te kunnen doen. Hiermee bedoelen we dat de ecologisch deskundige:

- de functionaliteit van leefgebieden en beschermde soorten (her)kent;
- kennis heeft van algemene erkende onderzoeksmethoden;
- ecologische werkprotocollen kan uitwerken;
- specifieke maatregelen kan begeleiden.

4 Resultaten en effectbeoordeling

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. In paragraaf 4.2 worden de (verwachte) waarnemingen vermeld van soorten waarvoor onder de Omgevingswet mogelijk een vergunningsplicht (of vrijstelling) geldt en de mogelijke effecten op deze soorten.

In paragraaf 4.3 worden de waarnemingen vermeld van aangetroffen of mogelijk aan te treffen soorten die niet specifiek beschermd zijn op basis van de artikelen 11.37, 11.46 of 11.54 van het Bal maar die op een Nederlandse Rode lijst zijn vermeld en waarvoor een specifieke zorgplicht geldt.

Vervolgens wordt nog ingegaan op de andere onderdelen van de wet- en regelgeving omtrent natuur.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Planten

Voorkomen en functie
Tijdens het veldbezoek zijn de volgende soorten aangetroffen: kruipende boterbloem, fluitenkruid, ridderzuring, schapenzuring, paarse dovenetel, grote brandnetel, riet, gele lis, grote lisdodde, drijvend fonteinkruid, gestreepte witbol en grote vossenstaart. Aangetroffen soorten zijn indicatoren van relatief voedselrijke, zure en vochtige bodems. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gelet op het huidige gebruik van het plangebied als beheerde en met regelmaat geschoonde watergang en oever was dit ook niet de verwachting. Ook vanuit de omgeving zijn er geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten (NDFF, 2025). Vrijwel alle beschermde plantensoorten komen voor in zeer specifieke biotopen als hoogvenen, kalkgraslanden, veenmosrietlanden en eeuwenoude muren. Deze specifieke biotopen zijn niet aanwezig binnen het plangebied en daarmee zijn beschermde plantensoorten hier niet te verwachten.

Effecten en vergunning
In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop eveneens uitgesloten, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit zijn niet aan de orde voor beschermde planten. Dit geldt voor alle onderdelen/voorgenomen maatregelen (zie hoofdstuk 1 en paragraaf 2.2).

4.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Voorkomen en functie
In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en mogelijk ook meervleermuis.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (Kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. In het plangebied zijn dan ook geen verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen aanwezig. Bij de stuw en vispassage De Driesprong worden mogelijk wel enkele bomen gekapt. Het gaat hier om dunnen elzen. Bij deze elzen zijn geen holten, spleten of loshangend schors aangetroffen. Door de geringe dikte is de warmtecapaciteit en bufferende werking van de boom ook laag. Verblijfplaatsen van boom bewonende vleermuizen zijn dan ook niet te verwachten bij deze eventueel te kappen elzen. Wel komt in de omgeving van plangebied beplanting voor, een aantal ook van omvang die potentie bieden als verblijfplaats voor boom bewonende vleermuizen. Gezien de afstand tot het plangebied en de beperkte invloedsfeer van de werkzaamheden zijn deze bomen niet nader onderzocht.

Foerageergebieden en vliegroutes

Vleermuizen foerageren met name in luwe terreindelen, waarbij wateroppervlakten en groen een ruim aanbod aan insecten bieden. Het plangebied is door het open karakter gevoelig voor windinvloeden en daardoor, ondanks de aanwezigheid van groen en water, slechts redelijk geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De omgeving is eveneens geschikt als foerageergebied, onder meer door de aanwezigheid van vergelijkbaar habitat. Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen, zoals houtsingels en bosranden, om zich langs te verplaatsen (zie ook kader – Foerageergebieden en vliegroutes). Dit worden vliegroutes genoemd. De Wapserveensche Aa kan in beperkte mate fungeren als vliegroute.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Effecten en vergunning

Door het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen voor gebouw en boom bewonende vleermuizen binnen het plangebied zijn nader onderzoek en een vergunningaanvraag voor vleermuisverblijfplaatsen voor geen van de onderdelen/voorgenomen maatregelen aan de orde. Ook voor eventuele verblijfplaatsen buiten het plangebied is geen nader onderzoek of een vergunning nodig. De verblijfplaatsen blijven behouden en gezien de afstand tot het plangebied is er ook geen sprake van verstoring.

Ook nader onderzoek naar foerageergebieden en vliegroutes is niet noodzakelijk aangezien essentiële functies ontbreken. Daarnaast blijft de Wapserveensche Aa behouden en heeft de aanleg van een natuurvriendelijke oever een positief effect op de hoeveelheid aanwezige insecten, waardoor er meer foerageergebied wordt gecreëerd.

Wel moet lichtverstoring worden voorkomen. Dit kan met enkele simpele maatregelen:

- niet uitstralende armaturen (Kader- Verlichting);
- voorkom verlichting van boomkronen en wateroppervlakten.

Het uitsluiten van een negatief effect en de noodzaak tot het aanvragen van een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit geldt voor alle onderdelen/voorgenomen maatregelen (zie hoofdstuk 1 en paragraaf 2.2). Ook het voorkomen van lichtverstoring is van toepassing op alle onderdelen/voorgenomen maatregelen.

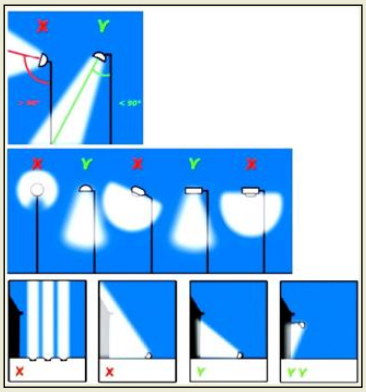
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.



Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (zie Bijlage 1) geldt dat voor de in de wet benoemde soorten of soortgroepen in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

In de omgevingsverordeningen van de provincies Drenthe (Omgevingsverordening Drenthe 2023; gepubliceerd op 19-02-2025, in werking op 20-02-2025) en Overijssel (Omgevingsverordening provincie Overijssel; gepubliceerd op 23-10-2024, in werking op 01-11-2024) is voor de volgende (mogelijk) in het plangebied voorkomende soorten een vrijstelling van vergunningplicht opgenomen voor ruimtelijke inrichting: diverse algemene muis-, spitsmuis- en woelmuissoorten, haas, konijn, woelrat, ree en vos. Enkel van de algemene muis-, spitsmuis- en woelmuissoorten en de woelrat zijn eventueel verblijfplaatsen te verwachten daar waar graafwerkzaamheden in de oever plaatsvinden. Van de overige soorten zijn geen verblijfplaatsen aanwezig. Deze soorten kunnen alleen incidenteel aanwezig zijn in het plangebied.

Soorten waarvoor geen vrijstelling van vergunningplicht geldt

Kleine marterachtigen

De beschermde kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel kunnen in het plangebied aanwezig zijn. Deze kunnen bij alle deelgebieden in oude muizen-, ratten- of molenholen in de oever een verblijfplaats hebben. Ook kunnen de soorten alle deelgebieden als foerageergebied gebruiken. Aanwezigheid van de soorten is in geen van de deelgebieden uit te sluiten.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis leeft langs schone en heldere wateren met een rijke oever- en onderwatervegetatie. Het water van de Wapserveensche Aa is, door de afwatering van de aangrenzende landbouwpercelen, voedselrijk. Zowel een rijke oever- als onderwatervegetatie ontbreekt. Eelerwoude heeft in 2022 voor een project in opdracht van Staatsbosbeheer eDNA-onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de waterspitmuis in de aangrenzende Wapserveensche Petgaten en Polder Ten Cate (Eelerwoude, 2022). Uit dit onderzoek is gebleken dat de soort niet aanwezig is in Polder Ten Cate. Bij de Wapserveensche Petgaten was de aanwezigheid van de soort slechts bij één sample, met een score van 1/12 aangetoond. Dit sample was afkomstig van een locatie midden in de petgaten. Mogelijk dat een enkel individu de Wapserveensche Petgaten een keer gepasseerd is. Gezien de zeer lage concentratie eDNA en het ontbreken van sporen vormen de Wapserveensche Petgaten naar verwachting geen vast onderdeel van het leefgebied. In het Uitvoerportaal van de NDFF staan ook geen meldingen van waarnemingen van de soort binnen het plangebied en de directe omgeving in de afgelopen 5 jaar (NDFF, 2025). Het feit dat de Wapserveensche Aa niet geschikt is en op de oever ook weinig tot geen vegetatie aanwezig is, uit onderzoek van Eelerwoude gebleken is dat de soort ook in de omgeving geen leefgebied heeft en waarnemingen ontbreken, kan de aanwezigheid van de soort in het gehele plangebied worden uitgesloten.

Otter

De otter heeft een dagrustplaats onder overhangende boomwortels, in oeverholen of in ruimte onder bijvoorbeeld een brug. De otter komt in de omgeving voor (NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren, 2025) en is de afgelopen 5 jaar ook in de omgeving waargenomen (NDFF, 2025). Geen van de waarnemingen betreft een otterholt. Binnen het plangebied zijn tijdens het veldbezoek eveneens geen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen. Ook zijn er geen sporen als spraints of prenten aangetroffen. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel, maar is mogelijk wel onderdeel van het leefgebied.

Overige beschermde soorten

Overige beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals eekhoorn, bever, boommarter, steenmarter en das, worden niet in het plangebied verwacht. Verblijfplaatsen ontbreken van deze soorten. Das, boommarter en eekhoorn hebben hun verblijfplaatsen bijvoorbeeld nagenoeg uitsluitend in bossen en een soort als de steenmarter leeft voornamelijk in/nabij bebouwing. Ook zijn er geen sporen aangetroffen en waarnemingen gedaan (NDFF, 2025). Mogelijk dat voor enkele soorten het plangebied wel onderdeel uitmaakt van het leefgebied, zoals foerageergebied, maar dit betreft echter geen essentieel leefgebied gezien de ligging in een groene omgeving.

Tot slot valt het plangebied buiten het bekende verspreidingsgebied van de overige, niet vrijgestelde soorten (NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren, 2025).

Effecten en vergunning

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor de genoemde beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincies Drenthe en Overijssel een vrijstelling van de vergunningplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen vrijstelling van vergunningplicht geldt

Kleine marterachtigen

Bij graafwerkzaamheden aan de oever is het niet uit te sluiten dat verblijfplaatsen van kleine marterachtigen worden vergraven en vernield. Dit betreft een verboden handeling volgens art. 11.54 lid 1 onder b van het Bal. In dat kader is nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door kleine marterachtigen noodzakelijk. Dit onderzoek bestaat uit een cameravalonderzoek gedurende acht aaneengesloten weken, en kan uitgevoerd worden in de periode juni t/m half november. Uit dit onderzoek komt naar voren of de locatie gebruikt wordt door kleine marterachtigen, en zo ja op welke wijze. Tevens is er dan duidelijkheid over de noodzaak tot het aanvragen van een vergunning flora- en fauna-activiteit.

Een alternatief hierop betreft het uitvoeren van een habitatbeoordeling. Deze habitatbeoordeling betreft een bureaustudie met een onderzoek naar kwaliteit en kwantiteit van het aanwezig leefgebied en verblijfplaatsen. Er wordt in dit alternatief dus uitgegaan van een worst-case scenario, dat de soorten aanwezig zijn. Op basis van de habitatbeoordeling wordt een project-/activiteitenplan opgesteld en omgevingsvergunning aangevraagd. Aangezien dit onderzoek een bureaustudie betreft kan dit jaarrond worden uitgevoerd. De wettelijke doorlooptijd van een vergunningaanvraag betreft acht weken, met een eenmalige verlenging van zes weken. Binnen acht tot maximaal 14 weken wordt er definitief beslist op de aanvraag.

Waterspitsmuis

Aangezien er geen geschikt leefgebied aanwezig is, de soort in 2022 middels onderzoek is uitgesloten in de aangrenzende Wapserveensche Petgaten en de soort de afgelopen 5 jaar niet is waargenomen binnen en in de omgeving van het plangebied, is de aanwezigheid van de soort in alle deelgebieden van het plangebied uitgesloten. Nader onderzoek en een vergunningaanvraag zijn voor alle onderdelen/voorgenomen maatregelen niet nodig.

Otter

Aangezien er geen geschikte verblijfplaatsen en sporen zijn aangetroffen is er geen sprake van een essentiële functie voor de otter binnen het plangebied. Aangezien de soort nachtactief is en de werkzaamheden overdag plaatsvinden is er ook geen sprake van verstoring. Na de werkzaamheden vormt het plangebied, door de aanleg van de NVO, geschikter leefgebied. Nader onderzoek en een vergunningaanvraag zijn voor alle onderdelen/voorgenomen maatregelen niet nodig.

Overige beschermde soorten

Ook overige soorten waarvoor geen vrijstelling geldt zijn vanwege het ontbreken van geschikt habitat, verblijfplaatsen, sporen en waarnemingen op voorhand uit te sluiten. Een negatief effect op beschermde grondgebonden zoogdieren is daarom uitgesloten. Nader onderzoek en een vergunningaanvraag zijn niet nodig.

4.2.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd onder de Omgevingswet. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Jaarrond beschermde nesten

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen.

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied en worden op basis van de aanwezige terreintypen ook niet verwacht. Zo ontbreken geschikte gebouwen, de bruggen en stuwen binnen het plangebied hebben geen geschikte nestplaatsen. De bruggen en stuwen zijn niet geschikt als nestplaats voor de grote gele kwikstaart. Daarnaast broed de soort voornamelijk langs snelstromende rivieren en beken. Ook ontbreken bomen binnen het plangebied. Ook in de bomen in de directe omgeving van het plangebied zijn geen nesten aangetroffen. Mogelijk dat enkele soorten met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd, aalscholver, blauwe reiger en kerkuil, wel het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving
Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

In deze situatie is één vogelsoort te verwachten waarvan de functionele leefomgeving (Kader) jaarrond beschermd is. Het gaat om de ijsvogel.

Kader – Functionele leefomgeving
De functionele leefomgeving van een nest en rustplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Een nest kan alleen succesvol functioneren als er voldoende habitat van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen voortplanten. Het hele proces van eieren leggen tot en met het opgroeien van de jongen, schuilen en slapen moet er plaats kunnen vinden. Voor de huismus zijn enkele voorbeelden winterharde struiken, droge zandige plekken en een waterbron met dichtbij dekkingsmogelijkheden. Voor soorten met een jaarrond beschermde neststatus geldt dat het omliggende habitat ook van afdoende kwaliteit moet blijven voor het nest om te functioneren. Daarnaast kunnen er zwaarwegende redenen van ecologische aard zijn die bepalen dat een nest én de functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn. Afhankelijk van de lokale staat van instandhouding en de verdere kwaliteit van het leefgebied kunnen elementen die cruciaal zijn voor het nestsucces beschermd zijn.

Overige (broed)vogels
De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van struwelen, wateren en het agrarisch buitengebied. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; houtduif, roodborst, winterkoning, wilde eend, meerkoet en waterhoen. Binnen het plangebied zijn geen nesten aangetroffen van algemeen voorkomende broedvogels. Hier is echter ook niet specifiek naar gezocht.

Effecten en vergunning
Vogels met jaarrond beschermde nesten
Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk.

Aangezien nesten van soorten waarvan het nest een jaarrond beschermde status heeft, niet aangetroffen en te verwachten zijn binnen het plangebied is nader onderzoek of een vergunningaanvraag voor alle onderdelen/voorgenomen maatregelen niet nodig.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving
Gelet op het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied voor de ijsvogel, gaat het om slechts één of enkele broedparen. In de omgeving zijn voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. De ijsvogel is bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Ook blijft de watergang en oever

grotendeels behouden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een vergunning is om deze redenen dan ook voor geen van de onderdelen/voorgenomen maatregelen aan de orde.

Overige (broed)vogels
Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Omgevingswet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat schadelijke handelingen worden uitgevoerd waar een vergunning voor nodig is (artikel 11.37, lid 2 onder a t/m d van het Besluit activiteiten leefomgeving). De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen[1]. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien door een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Omgevingswet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Indien gedurende de werkzaamheden binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden een in gebruik zijnd nest wordt aangetroffen dient, ongeacht het tijdstip van het jaar en de soort, gewacht te worden met de werkzaamheden tot de jongen het nest op eigen kracht hebben verlaten. Vangen en doden van vogels en vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen en eieren betreffen een overtreding van respectievelijk art. 11.37 lid 1 a en lid 1 b van het Bal (zie bijlage 1). Verstoren van het nest is eveneens strafbaar, indien er sprake is van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de soort (art. 11.37 lid 1 d van het Bal). Zodra een nest verlaten wordt als gevolg van verstoring wordt dit als vernielen van een nest beschouwd (overtreding artikel 11.37 lid 1 b van het Bal). De begeleidend ecoloog kan bepalen of er sprake is van een van de voornoemde verboden handelingen. Tot die tijd dienen de werkzaamheden rondom het nest te worden gestaakt.

4.2.4 Reptielen

Voorkomen en functie
Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen, vergaafbare humeuze bosgrond en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in het plangebied (NDFF, 2025). Rondom het plangebied zijn wel enkele waarnemingen gedaan van beschermde reptielensoorten. Het betreft levendbarende hagedis en ringslang. Voor beide soorten is geen geschikt leefgebied aanwezig binnen het plangebied. Ook zijn er geen broeihopen van ringslang aangetroffen. Deze individuen zullen vanwege het aanwezig habitat binnen het plangebied slechts incidenteel, op doortrek binnen het plangebied aanwezig zijn. Het betreft dan de gebieden rond Polder Ten Cate, Wapserveensche Petgaten, de vispassage bij stuw De Driesprong en stuw Olde Peereboom. Van verblijfsplaatsen of permanente vestiging binnen het plangebied is geen sprake.

Effecten en vergunning
Aangezien geschikt habitat ontbreekt en er geen waarnemingen bekend zijn binnen het plangebied, is nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor reptielen voor alle onderdelen/voorgenomen maatregelen niet nodig.

[1] In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

4.2.5 Amfibieën

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (zie Bijlage 1) geldt dat voor de in de wet benoemde amfibieën in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

In de omgevingsverordeningen van provincies Drenthe (Omgevingsverordening Drenthe 2023; gepubliceerd op 19-02-2025, in werking op 20-02-2025) en Overijssel (Omgevingsverordening provincie Overijssel; gepubliceerd op 23-10-2024, in werking op 01-11-2024) is voor de volgende (mogelijk) in het plangebied voorkomende amfibieën een vrijstelling van vergunningplicht opgenomen voor ruimtelijke inrichting: bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker. Voor voortplanting zijn (delen) visvrije wateren benodigd. Aangezien de Wapserveensche Aa niet visvrij is kan de aanwezigheid van voortplantingshabitat worden uitgesloten. De oevers vormen in beperkte mate geschikt landhabitat. De bosstroken en andere vormen van ruigte in de omgeving vormen geschikter landhabitat.

Soorten waarvoor geen vrijstelling van vergunningplicht geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander, boomkikker of rugstreeppad, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreken visvrije waterelementen in het plangebied. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën binnen het plangebied (NDFF, 2025). In de omgeving van het plangebied zijn wel beschermde amfibieën waargenomen (NDFF, 2025). Deze individuen kunnen incidenteel, op doortrek, in het plangebied voorkomen.

Effecten en vergunning

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en slechts tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincies Drenthe en Overijssel een vrijstelling van de vergunningplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit zijn voor amfibieën voor alle onderdelen/voorgenomen maatregelen niet aan de orde.

4.2.6 Vissen

Voorkomen en functie

Grote modderkruiper

Tijdens het eerdergenoemde onderzoek in opdracht van Staatsbosbeheer is de aanwezigheid van de grote modderkruiper in Polder Ten Cate aangetoond middels eDNA-onderzoek (Eelerwoude, 2022). Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden heeft Eelerwoude in samenwerking met Staatsbosbeheer de ecologische begeleiding verzorgd. Daarbij zijn grote modderkruipers afgevangen en uitgezet in de Wapserveensche Aa. Daarnaast staan de Wapserveensche Aa en sloten in de omgeving in open verbinding met elkaar. Daarom kan aangenomen worden dat de soort voorkomt binnen het hele plangebied.

Overige beschermde vissoorten worden niet verwacht binnen het plangebied. Het plangebied valt niet binnen het bekende verspreidingsgebied (NDFF Verspreidingstlas Vissen, 2025) en er zijn geen waarnemingen bekend (NDFF, 2025).

Wel vormt het gehele plangebied geschikt leefgebied voor enkele algemene, vrijgestelde vissoorten. Het gaat om soorten als brasem, snoek, karper, rietvoorn, blankvoorn, driedoornige stekelbaars en baars.

Effecten en vergunning
Grote modderkruiper
Vanwege de aanwezigheid van de grote modderkruiper in het gehele plangebied is het doden en beschadigen van grote modderkruipers als gevolg van de werkzaamheden niet op voorhand uit te sluiten. Aangezien de aanwezigheid van de soort reeds is aangetoond is nader onderzoek overbodig. Wel dient een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te worden aangevraagd. Dit geldt voor alle onderdelen/voorgenomen maatregelen en het gehele plangebied.

Overige beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig, waardoor negatieve effecten op beschermde vissen op voorhand uit te sluiten zijn. Nader onderzoek of een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor andere beschermde vissen zijn niet aan de orde.

Voor de vrijgestelde vissoorten geldt dat tijdens de baggerwerkzaamheden ecologische begeleiding noodzakelijk is om te voorkomen dat er onnodig grote aantallen vissen sterven. Het op de kant gebrachte slib/bagger moet door een ecologisch deskundige onderzocht worden op achtergebleven vissen. Deze vissen dienen weer vrijgelaten te worden buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

4.2.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie
Soorten als gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, groene glazenmaker, platte schijfhoren en grote weerschijnvlinder worden niet verwacht binnen het plangebied. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit venranden, krabbenscheervegetaties, heldere beekjes en specifieke waardplanten als de boswilg, grauwe wilg en kers. Ook zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van dergelijke beschermde ongewervelden in het plangebied (NDFF, 2025). Wel zijn er waarnemingen bekend van de Kempense heidelibel en noordse winterjuffer (NDFF, 2025). Deze waarnemingen zijn echter gedaan in Polder Ten Cate, de Wapserveensche Petgaten en een bosgebiedje directe ten noorden daarvan en bij een natuurgebiedje nabij recreatiegebied Eesemeer. Voor deze soorten is geen geschikt leefgebied aanwezig binnen het plangebied.

Effecten en vergunning
In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig of te verwachten. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit zijn voor ongewervelden niet aan de orde.

4.3 Rode Lijst soorten

Voorkomen en functie
Naar aanleiding van het veldbezoek en het bureauonderzoek zijn, naast de eerder beschreven soorten of soortgroepen in en rond het plangebied nog een aantal andere soorten te verwachten[2]. Van geen van de

[2] Deze informatie is gebaseerd op informatie uit het NDFF of bij Eelerwoude bekende informatie of gedane waarnemingen tijdens het veldbezoek. Het kan niet worden uitgesloten dat bepaalde soorten niet zijn opgemerkt, of ten tijde van het veldbezoek niet aanwezig waren of waarvan geen

soorten zijn nesten, rust-/voortplantings- of standplaatsen te verwachten binnen het plangebied. Uitzondering hierop vormt de eerder genoemde wilde kievitsbloem. Voor de overige soorten gaat het om een kans dat deze incidenteel in het plangebied kunnen worden aangetroffen. Voor deze soorten geldt geen vergunningplicht. Wel is het aan zowel initiatiefnemer alsook de uitvoerders om vooraf na te gaan of de ingrepen gevolgen kunnen hebben voor aangetroffen soorten.

Effecten
Aangezien nesten, rust-/voortplantings- of standplaatsen niet zijn te verwachten en het enkel om incidentele bezoeken gaat zijn negatieve effecten uit te sluiten. Aanvullende maatregelen ter aanzien va Rode Lijst-soorten zijn niet noodzakelijk.

4.4 Beschermde gebieden

Ligging
Stuw 923 ligt op circa 1,5 km afstand van Natura 2000-gebied het Holtingerveld. Stuw 924 ligt op circa 1,4 km afstand van Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. De overige delen van het plangebied liggen op ruimere afstand van Natura 2000-gebieden.

Effecten
Niet stikstof-gerelateerde effecten:

De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er derhalve geen reden om aan te nemen dat er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de omgevingswet Natura 2000-activiteit wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten:
Een stikstofberekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. De stikstofberekening van de aanlegfase wordt in een separate rapportage uitgewerkt.

4.5 Houtopstanden

Ligging
De bomen bij de vispassage van stuw De Driesprong staan buiten de bebouwingscontour houtkap van de gemeente Westerveld. Daardoor vormen de bomen een houtopstand, indien de bomen onderdeel zijn van een bomenrij van 20 bomen of meer of een oppervlakte van 10a of meer. Ben het plangebied zijn verder geen bomen aanwezig.

Effecten
Indien er bij vispassage nabij De Driesprong bomen gekapt worden dient bepaald te worden of deze bomen onderdeel uitmaken van een bomenrij van 20 bomen of meer of een oppervlakte van 10a of meer. Indien dit het geval is dient er een melding te worden gedaan van houtkap en is er sprake van herplantplicht. Indien de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden als zijnde een dunning geldt er een vrijstelling.

algemeen beschikbare informatie over voorkomen in of rond het plangebied bekend is. Op basis van de zorgplichtbepalingen blijft initiatiefnemer of uitvoerder (een ieder) zelf verantwoordelijk om vooraf na te gaan of bepaalde soorten die op een rode lijst zijn geplaatst nadelige gevolgen kunnen ondervinden door de uit te voeren activiteit. Is dit het geval dan is degene ook wettelijk verplicht alles te doen wat in zijn of haar macht ligt om deze nadelige gevolgen te voorkomen of – indien dat niet meer mogelijk is – deze gevolgen te niet te doen of te mitigeren. Het niet naleven van deze zorgplicht kan bestuursrechtelijk worden gehandhaafd.

Aangezien er binnen het plangebied verder geen bomen aanwezig zijn, en dus ook niet gekapt worden, is nadere toetsing van houtopstanden niet noodzakelijk.

4.6 Natuurnetwerk Nederland

Ligging
Delen van het plangebied zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Effecten
Het omgevingsplan wordt niet gewijzigd. Met de voorgenomen werkzaamheden worden daarnaast geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de conclusies en eventuele aanbevelingen over beschermde en vrijgestelde soorten, beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) en houtopstanden, als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling beschreven. Tot slot worden in paragraaf 5.6 adviezen gegeven om de plannen natuurinclusiever te ontwikkelen, inrichten en beheren.

5.1 Beschermde soorten

Vleermuizen

Conclusies

Door het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen voor gebouw en boom bewonende vleermuizen zijn nader onderzoek en een vergunningaanvraag voor vleermuisverblijfplaatsen niet aan de orde.

Ook nader onderzoek naar foerageergebieden en vliegroutes is niet noodzakelijk aangezien essentiële functies ontbreken.

Aanbevelingen

Met betrekking tot het foerageergebied en de vliegroutes van de vleermuizen zullen de werkzaamheden geen effect hebben op de functionaliteit van het gebied. Het is daarbij wel van belang dat de verlichting in het plangebied niet toeneemt. Dit kan met enkele simpele maatregelen:

- niet uitstralende armaturen (Kader- Verlichting);
- voorkom verlichting van boomkronen en wateroppervlakten.

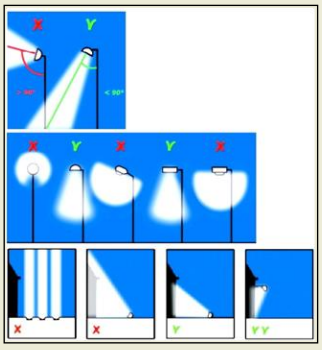
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve vleermuizen zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van tijdelijke lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.



Grondgebonden zoogdieren

Kleine marterachtigen

Bij graafwerkzaamheden aan de oever is het niet uit te sluiten dat verblijfplaatsen van kleine marterachtigen worden vergraven en vernield. Dit betreft een verboden handeling volgens art. 11.54 lid 1 onder b van het Bal. In dat kader is nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door kleine marterachtigen noodzakelijk. Dit onderzoek bestaat uit een cameravalonderzoek gedurende acht aaneengesloten weken, en kan uitgevoerd worden in de periode juni t/m half november. Uit dit onderzoek komt naar voren of de locatie gebruikt wordt, en zo ja op welke wijze, door kleine marterachtigen. Tevens is er dan duidelijkheid over de noodzaak tot het aanvragen van een vergunning flora- en fauna-activiteit.

Een alternatief hierop betreft het uitvoeren van een habitatbeoordeling. Deze habitatbeoordeling betreft een bureaustudie met een onderzoek naar kwaliteit en kwantiteit van het aanwezig leefgebied en verblijfplaatsen. Er wordt in dit alternatief dus uitgegaan van een worst-case scenario, dat de soorten aanwezig zijn. Op basis van de habitatbeoordeling wordt een project-/activiteitenplan opgesteld en omgevingsvergunning aangevraagd. Aangezien dit onderzoek een bureaustudie betreft kan dit jaarrond worden uitgevoerd. De wettelijke doorlooptijd van een vergunningaanvraag betreft acht weken, met een eenmalige verlenging van zes weken. Binnen acht tot maximaal 14 weken wordt er definitief beslist op de aanvraag.

Overige beschermde zoogdiersoorten

Andere beschermde soorten zijn niet te verwachten. Wel zijn een aantal soorten te verwachten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Te allen tijde geldt de zorgplicht.

Broedvogels

Jaarrond beschermde nesten

Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is niet aan de orde voor broedvogels met een jaarrond beschermd nest.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving (cat. 5)

Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie en het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied voor de eventueel aanwezige ijsvogel, gaat het om slechts enkele broedparen. In de omgeving zijn voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Genoemde soort is bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Algemene broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Omgevingswet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen[3] uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat schadelijke handelingen worden uitgevoerd waar een vergunning voor nodig is (artikel 11.37, lid 2 onder a t/m d van het Besluit activiteiten leefomgeving). De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien door een ecologisch deskundige middels een broedvogelinspectie is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden

[3] In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

geen nesten van broedvogels worden verstoord. Op basis van de Omgevingswet zijn alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Indien gedurende de werkzaamheden binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden een in gebruik zijnd nest wordt aangetroffen dient, ongeacht het tijdstip van het jaar en de soort, gewacht te worden met de werkzaamheden tot de jongen het nest op eigen kracht hebben verlaten. Vangen en doden van vogels en vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen en eieren betreffen een overtreding van respectievelijk art. 11.37 lid 1 a en lid 1 b van het Bal (zie bijlage 1). Verstoren van het nest is eveneens strafbaar, indien er sprake is van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de soort (art. 11.37 lid 1 d van het Bal). Zodra een nest verlaten wordt als gevolg van verstoring wordt dit als vernielen van een nest beschouwd (overtreding artikel 11.37 lid 1 b van het Bal). De begeleidend ecoloog kan bepalen of er sprake is van een van de voornoemde verboden handelingen. Tot die tijd dienen de werkzaamheden rondom het nest te worden gestaakt.

Vissen

Grote modderkruiper

Vanwege de aanwezigheid van de grote modderkruiper in het gehele plangebied is het doden en beschadigen van grote modderkruipers als gevolg van de werkzaamheden niet op voorhand uit te sluiten. Aangezien de aanwezigheid van de soort reeds is aangetoond is nader onderzoek overbodig. Wel dient een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te worden aangevraagd. Dit geldt voor alle onderdelen/voorgenomen maatregelen en het gehele plangebied.

Overige beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig, waardoor negatieve effecten op beschermde vissen op voorhand uit te sluiten zijn. Nader onderzoek of een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor andere beschermde vissen zijn niet aan de orde.

Voor de vrijgestelde vissoorten geldt dat tijdens de baggerwerkzaamheden ecologische begeleiding noodzakelijk is om te voorkomen dat er onnodig grote aantallen vissen sterven. Het op de kant gebrachte slib/bagger moet door een ecologisch deskundige onderzocht worden op achtergebleven vissen. Deze vissen dienen weer vrijgelaten te worden buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

5.2 Rode Lijst soorten

Conclusies

Aangezien nesten, rust-/voortplantings- of standplaatsen niet zijn te verwachten en het enkel om incidentele bezoeken gaat zijn negatieve effecten uit te sluiten. Aanvullende maatregelen ter aanzien va Rode Lijst-soorten zijn niet noodzakelijk.

5.3 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er derhalve geen reden om aan te nemen dat er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de omgevingswet Natura 2000-activiteit wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten:
Een stikstofberekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. De stikstofberekening van de aanlegfase wordt in een separate rapportage uitgewerkt.

5.4 Bescherming houtopstanden

Indien er bij vispassage nabij De Driesprong bomen gekapt worden dient bepaald te worden of deze bomen onderdeel uitmaken van een bomenrij van 20 bomen of meer of een oppervlakte van 10a of meer. Indien dit het geval is dient er een melding te worden gedaan van houtkap en is er sprake van herplantplicht. Indien de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden als zijnde een dunning geldt er een vrijstelling.

Aangezien er verder binnen het plangebied geen bomen aanwezig zijn, en dus ook niet gekapt worden, is nadere toetsing van houtopstanden niet noodzakelijk.

5.5 Natuurnetwerk Nederland

Het omgevingsplan wordt niet gewijzigd. Met de voorgenomen werkzaamheden worden daarnaast geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

5.6 Opweg naar 100% natuurinclusief ontwikkelen, inrichten en beheren

Als Eelerwoude dagen wij onze opdrachtgevers uit om natuurinclusief te ontwikkelen, in te richten en te beheren. Én daarmee samen maximaal impact te maken. Zo werken we samen aan een gezonde toekomst van huidige en toekomstige generaties.
Vanuit deze ambitie geven wij u het volgende advies mee:

- *Vroeger was ons land veel natter, soorten van natte gebieden en overgangen tussen land en water die ooit erg algemeen waren zijn daardoor nu zeldzamer dan voorheen. Dit geldt ook voor relatief algemene soorten als bruine kikker, dotterbloem en kleine watersalamander.*

  In het plangebied wordt een natuurvriendelijke oever aangelegd. Hierdoor ontstaat een mooi open water voor kikkers, salamanders en libellen. Mensen kunnen genieten van bloeiende gele lis en andere bloemen op de oever. De beste wateren voor deze soorten liggen in de zon en hebben flauwe oevers zodat het water in het voorjaar snel opwarmt.

  Door waar mogelijk kleine wateren en moerasgebiedjes aan te leggen ontstaat weer leefgebied voor de kenmerken flora en fauna van ons waterland.

- *In Europa gaat het slecht met de biodiversiteit van graslanden. Ook in Nederland zijn veel ooit algemene vlindersoorten en wilde bijen van graslanden als het icarusblauwtje, kleine vuurvlinder, hooibeestje, pluimvoetbij en grasbij buiten de natuurgebieden teruggedrongen tot bermen, slootkanten en kleine overhoekjes. Doordat deze soorten nu nog op veel plekken voorkomen zijn ze relatief makkelijk te helpen door het oppervlak bloemrijk grasland toe te laten nemen.*

  Voor een vergroting van het oppervlak bloemrijk grasland is een ecologisch verantwoord maaibeheer noodzakelijk. Zodra hiermee wordt gestart komen de bloemen, vlinders en bijen vaak vanzelf en inzaaien is dan vaak niet eens nodig.

Meer bloemen en vlinders wie wil dat nou niet?

100% natuurinclusieve leefomgeving. Daar gaan we samen voor!

5.7 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Eelerwoude (2022). eDNA onderzoek grote modderkruiper en waterspitsmuis Polder ten Cate en Wapserveense Petgaten
- ESRI Nederland (2024). https://www.esri.nl/nl-nl/home
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDFF (2025). Nederlandse Databank Flora en Fauna. https://www.ndff.nl/
- Omgevingsverordening Drenthe 2023; gepubliceerd op 19-02-2025, in werking op 20-02-2025
- Omgevingsverordening provincie Overijssel; gepubliceerd op 23-10-2024, in werking op 01-11-2024

Soortinformatie:
- www.nederlandsesoorten.nl
- www.verspreidingsatlas.nl

Waarnemingen:
- ndff-ecogrid.nl

Gebiedeninformatie:
- https://www.natura2000.nl/gebieden (Natura 2000-gebieden)
- https://kaartportaal.drenthe.nl/portal/apps/webappviewer/ (NNN Drenthe)
- https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1 (NNN Overijssel)

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Inleiding

Het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn in de meeste gevallen het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In deze bijlage wordt kort ingegaan op de relevante regels waaraan voldaan moet worden.

Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming (toetsing flora- en fauna-activiteit) is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “Andere soorten”.

Schadelijke handelingen die leiden tot een vergunningplichtige situatie onder de Omgevingswet
Het systeem van de Omgevingswet wijkt af van wat eerder in de Wet natuurbescherming was opgenomen; er is niet langer sprake van absoluut verbod met een mogelijkheid om ontheffing van dit verbod te krijgen, maar van verbod behoudens wanneer men beschikt over een daartoe bedoelde omgevingsvergunning. De Omgevingswet gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal schadelijke handelingen genoemd (zie tabel 1). De schadelijke handelingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Andere (nationaal) beschermde soorten’).

Voor welke situaties een omgevingsvergunning voor de flora- en fauna-activiteit nodig is vastgelegd in hoofdstuk 11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Vogels (Vogelrichtlijnsoorten)
Dit regime betreft alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn. Hiervoor gelden de volgende schadelijke handelingen:

- er geldt vergunningplicht voor activiteiten die kunnen leiden tot het opzettelijk doden of vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 Vogelrichtlijn;
- tevens geldt vergunningplicht voor het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren én het opzettelijk storen van vogels.

Dit is vastgelegd in artikel 11.37 van het Bal.

Europees beschermde soorten
Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd[4]. Hiervoor gelden de volgende schadelijke handelingen:

[4] De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

- er geldt vergunningplicht voor het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk verstoren, doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn;
- er geldt vergunningplicht voor het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren én het verstoren en het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van bedoelde diersoorten;
- er geldt ook vergunningplicht voor het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Dit is vastgelegd in artikel 11.46 van het Bal.

Andere (nationaal) beschermde soorten

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven. Hiervoor gelden de volgende schadelijke handelingen:

- er geldt vergunningplicht voor het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten zoals genoemd in bijlage IX, onder A van het Bal;
- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van de hiervoor bedoelde dieren;
- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B van het Bal.

Dit is vastgelegd in artikel 11.54 van het Bal.

Tabel 1. Overzicht schadelijke handelingen die leiden tot een vergunningplichtige situatie onder de Omgevingswet.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal)	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (art. 11.46 Bal)	Beschermingsregime Andere soorten (art. 11.54 Bal)
Lid 1, onder a het is verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of opzettelijk te vangen	**Lid 1, onder a** het is verboden in het wild levende dieren in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of opzettelijk te vangen	**Lid 1, onder a** het is verboden beschermde, in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers opzettelijke te vangen en te doden
Lid 1, onder b het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, beschadigen of nesten weg te nemen	**Lid 1, onder b** het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te storen	**Lid 1, onder b** het is verboden vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Lid 1, onder c Het is verboden eieren te rapen of onder zich te hebben	**Lid 1, onder c** het is verboden eieren van in het wild levende dieren opzettelijk te vernielen of te rapen	**Lid 1, onder c** het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, verzamelen, af te snijden, ontwortelen of te vernielen
Lid 1, onder d Het is verboden opzettelijk vogels te storen , tenzij het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort	**Lid 1, onder d** het is verboden voortplantings- of rustplaatsen van in het wild levende dieren te beschadigen of te vernielen	
	Lid 1, onder e het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, verzamelen, af te snijden, ontwortelen of te vernielen	

Deze schadelijke handelingen mogen niet overtreden worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling van vergunningplicht geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve vergunning);
- de activiteit deel uitmaakt van een vastgesteld programma;

- een vergunning is verkregen.

Voor een aantal handelingen zijn vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

De schadelijke handelingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 5.1, lid 2 onder g Ow gelezen in samenhang met § 11.2 Bal*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 11.54 lid 2 sub a Bal*).

Vrijstellingen
De vergunningplicht zoals hiervoor benoemd is niet absoluut. Het verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde handelingen uit te voeren bestaat niet als er voor bepaalde handelingen of activiteiten een vrijstelling is verleend. Dergelijke vrijstellingen kunnen landelijk gelden en worden door de Minister vastgesteld. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening ook bepaalde vrijstellingen verlenen. Deze vrijstellingen verschillen per provincie.

Er bestaan ook andere wetsinstrumenten die een vergunningplicht uitsluiten. Dit kan doordat bepaalde activiteiten zijn opgenomen in een programma, of dat de handelingen worden uitgevoerd op grond van een aangewezen gedragscode. Wanneer dit aan de orde is wordt dit verderop in het rapport toegelicht.

Provinciale verordening
Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de schadelijke handelingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren vrijgesteld van de vergunningplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak
De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet en Wet natuurbescherming is reeds ervaring opgedaan met een dergelijke programmatische aanpak. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een generieke vergunningen verleend. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied
Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Afwijken van schadelijke handelingen
Om af te mogen wijken van de schadelijke handelingen (en deze toch te mogen overtreden) via een vergunning of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:
1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een vergunning worden verleend. Hieronder worden de drie vereisten nader toegelicht.

Andere bevredigende oplossing(en)
De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de schadelijke handeling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen
Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vergunning worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort
Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (SvI) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De SvI varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de SvI dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende vergunningen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:
1. de SvI (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied);
2. het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding schadelijke handelingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de schadelijke handelingen van het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de **Vogelrichtlijn** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de **Habitatrichtlijn**, het **Verdrag van Bern** of het **Verdrag van Bonn** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor **andere 'nationaal' beschermde soorten** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Zorgplichten

Tot slot gelden onder de Omgevingswet een aantal (nieuwe en uitgebreide) specifieke zorgplichtbepalingen. Deze worden hieronder toegelicht. Belangrijk is dat vanaf 2024 ook een specifieke zorgplicht geldt voor soorten die op een Nederlandse Rode lijst zijn geplaatst. Deze zorgplicht heeft tot gevolg dat ook vooraf moet worden nagegaan of er een kans is dat één of meer van deze Rode lijst-soorten binnen of in de directe omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. Dit voor zover het om soorten gaan die niet al onder het hiervoor beschreven beschermingsregime vallen en waarvoor vergunningplicht geldt in geval van handelingen met schadelijke gevolgen. Voor deze Rode lijst-soorten is in hoofdstuk 4 en 5 een eigen paragraaf opgenomen.

Voor iedere activiteit, handeling, ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot vergunningplicht, of dat mogelijk een vrijstelling van deze vergunningplicht geldt. Maar ook of er mogelijk een specifieke zorgplicht van toepassing kan zijn.

Algemene zorgplicht
In artikel 1.7 van de Omgevingswet is opgenomen dat iedereen die weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat zijn activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving:

- alle maatregelen moet nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- als die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, moet hij die gevolgen zoveel mogelijk beperken en ongedaan maken;
- als de gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt, moet hij die activiteit achterwege laten voor zover dat redelijkerwijs van hem kan worden gevraagd.

Daarnaast is in artikel 1.7a van de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen. Daarin is vastgelegd dat het verboden is om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan. Het betekent bijvoorbeeld dat het verboden is onnodig dieren en planten te doden, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Verder is het op grond van artikel 2.1 van de Wet dieren verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen. Dat geldt ook voor in het wild levende dieren.

Specifieke zorgplicht
Naast deze algemene zorgplicht gelden vanaf 2024 ook een aantal specifieke zorgplichten (artikel 4.3 van de Omgevingswet).

Deze specifieke zorgplichten in relatie tot natuur staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Flora- en fauna-activiteiten
Voor dit plan zijn de in artikel 11.27 van het Bal opgenomen specifieke zorgplichten voor het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten van belang.

Samengevat komen deze zorgplichten op het volgende neer:
Een ieder die een activiteit wil gaan uitvoeren en waarbij hij of zij weet, of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden of soorten dan is hij/zij verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen of zelfs de activiteit niet uit te voeren. Is er toch noodzaak voor deze activiteit en kunnen de nadelige gevolgen niet geheel worden voorkomen dan moet er voor gezorgd worden die gevolgen zoveel mogelijk worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Meer specifiek geldt een plicht om:
voorafgaand aan de activiteit na te (laten) gaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op of nabij de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid daarvan:

- van nature in Nederland in het wild levende vogels;
- van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn;
- dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX bij het Bal of in de Nederlandse Rode lijsten; en
- voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

Wanneer dit het geval is dient de initiatiefnemer op objectieve wijze vast te (laten) stellen dat nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten. Kan dat niet dan zal moeten worden nagegaan

welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten en moeten er (aantoonbaar) passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen, worden gemonitord of de maatregelen werken en worden zo nodig herstelmaatregelen uitgevoerd.

Invasieve uitheemse exoten

Exoten of uitheemse soorten zijn dieren of planten die door menselijk handelen buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied terecht zijn gekomen. Ook delen ervan, zoals eicellen, zaden of wortelen, vallen onder die begrippen. De term 'uitheemse soort' is bedoeld om een hele soort mee aan te duiden. De term 'exoot' is bedoeld om individuele exemplaren van een uitheemse soort mee aan te duiden.

Onder de Omgevingswet geldt een verbod op opzettelijke activiteiten met invasieve uitheemse exoten van de Unielijst. Dit is een lijst van de Europese Commissie waarop soorten staan, die in delen van de EU-schade toebrengen een ecosystemen. Er zijn dan ook rijksregels en internationale regels opgesteld om de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse exoten te voorkomen (Art.11.108, lid 1). De volgende opzettelijke handelingen met soorten van de Unielijst zijn verboden:

- het grondgebied van de Unie binnenbrengen (ook niet door middel van doorvoer onder douanetoezicht);
- houden (ook niet in een gesloten omgeving);
- kweken (ook niet in een gesloten omgeving);
- naar, uit of binnen de EU vervoeren (behalve het vervoeren naar voorzieningen vanwege uitroeiing);
- in de handel brengen;
- gebruiken of uitwisselen;
- toestaan om zich voort te planten, te kweken of te telen (ook niet in een gesloten omgeving);
- vrijlaten in het milieu.

Het gaat hier dus om opzettelijke activiteiten. Daarnaast gelden er verplichtingen om alle noodzakelijke stappen te nemen om de (on)opzettelijke introductie of verspreiding van soorten van de Unielijst te voorkomen.

Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming (toetsing Natura 2000-activiteit) worden binnen de Omgevingswet de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten of projecten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Essentieel is dat vergunningplicht geldt als uit een Natura 2000-toets volgt dat activiteiten verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied.

Net als bij soorten zijn er ook in de wet mogelijkheden om van deze vergunningplicht af te wijken wanneer de bepaalde activiteit is vastgelegd in een programma, de provinciale omgevingsverordening of ministeriële regeling. Dit is vastgelegd in paragraaf 11.1.2 van het Bal.

Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van een boom of bomen uit een houtopstand is niet zomaar toegestaan onder de Omgevingswet. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder houtopstand wordt verstaan:

- iedere zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwingscontour houtkap' bij besluit vast. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en maatwerkvoorschrift. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwingscontour houtkap. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel geldt er geen meld- en herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwingscontour houtkap;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
    - wegbeplantingen;
    - beplantingen langs waterwegen, en
    - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
    - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
    - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
    - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- houtopstanden die een kleinere oppervlakte grond beslaan dan 10 are, of bestaan uit een rijbeplanting die 20 of minder bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

De provincie kan middels een maatwerkvoorschrift een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan met een maatwerkvoorschrift afwijken van de Rijksregels over vellen en herbeplanten. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning van de gemeente nodig. Het aanvragen van deze omgevingsvergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar worden gedaan.

Voor onderstaande houtopstanden geldt geen melding- en herplantplicht:

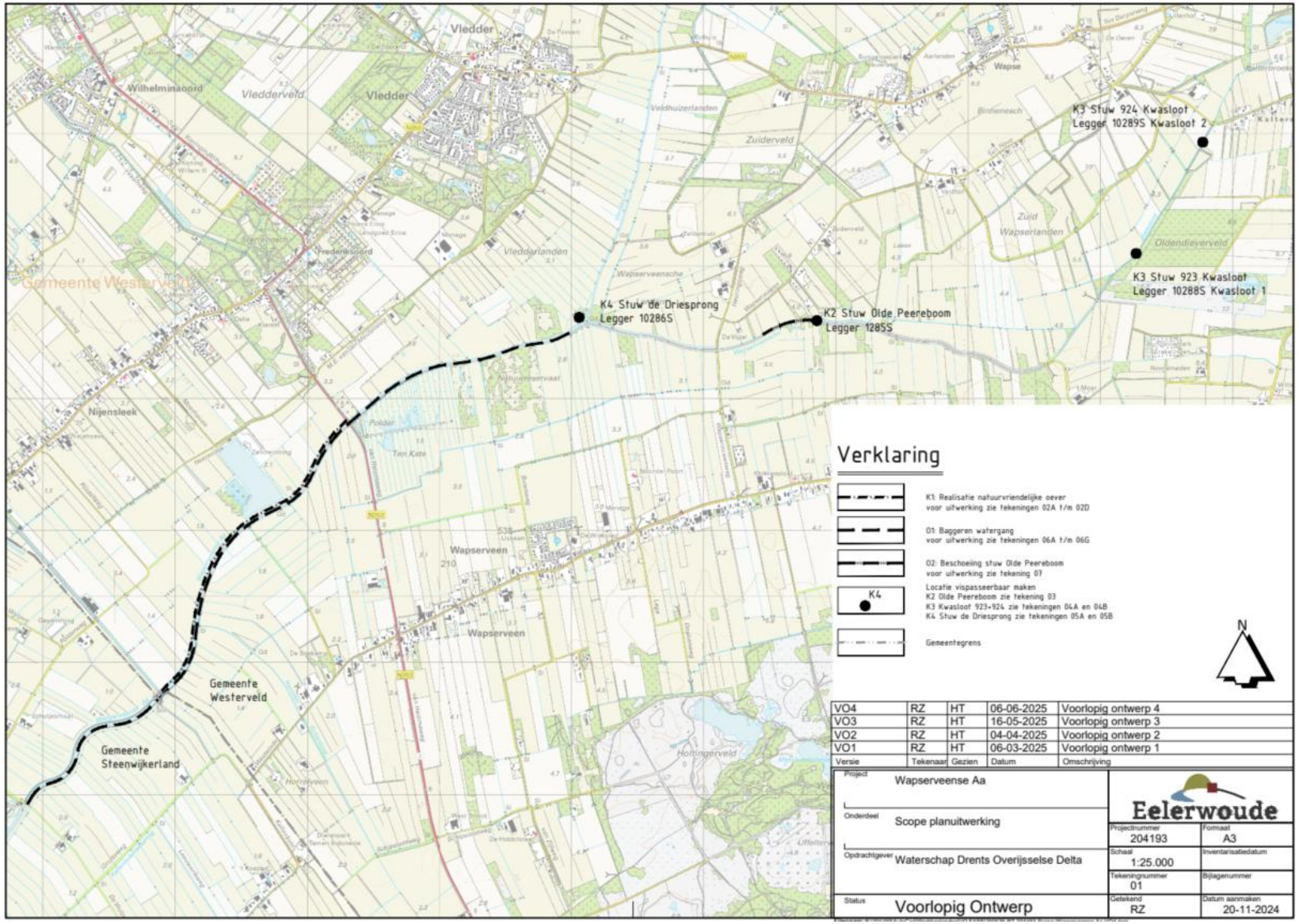
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'ja, mits- principe. In principe zijn ontwikkelingen toegestaan mits zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied niet aantasten.

Een toetsing aan het natuurbeleid is alleen noodzakelijk als de ontwikkeling in strijd is met het omgevingsplan. In een aantal provincies kent het natuurbeleid externe werking of zijn bepalingen opgenomen waaraan het omgevingsplan dient te voldoen. Dit is vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening.

Bijlage 2 Scope planuitwerking


Vledder
Wilhelminaoord
Vledderveld
Vledder
Wapse
K3 Stuw 924 Kwasloot
Legger 10289S Kwasloot 2
Zuiderveld
Zuid
Wapserlanden
Oldendieverveld
K3 Stuw 923 Kwasloot
Legger 10288S Kwasloot 1
Vleddarlanden
Gemeente Westerveld
K4 Stuw de Driesprong
Legger 10286S
K2 Stuw Olde Peereboom
Legger 1285S
Nijensleek
Wapserveen
Gemeente
Westerveld
Gemeente
Steenwijkerland
Holtingerveld
Verklaring
K1: Realisatie natuurvriendelijke oever
voor uitwerking zie tekeningen 02A t/m 02D
01: Baggeren watergang
voor uitwerking zie tekeningen 06A t/m 06G
02: Beschoeiing stuw Olde Peereboom
voor uitwerking zie tekening 07
K4
Locatie vispasseerbaar maken
K2 Olde Peereboom zie tekening 03
K3 Kwasloot 923+924 zie tekeningen 04A en 04B
K4 Stuw de Driesprong zie tekeningen 05A en 05B
Gemeentegrens
N
VO4 RZ HT 06-06-2025 Voorlopig ontwerp 4
VO3 RZ HT 16-05-2025 Voorlopig ontwerp 3
VO2 RZ HT 04-04-2025 Voorlopig ontwerp 2
VO1 RZ HT 06-03-2025 Voorlopig ontwerp 1
Versie Tekenaar Gezien Datum Omschrijving
Project Wapserveense Aa
Onderdeel Scope planuitwerking
Opdrachtgever Waterschap Drents Overijsselse Delta
Eelerwoude
Projectnummer 204193
Formaat A3
Schaal 1:25.000
Inventarisatiedatum
Tekeningnummer 01
Bijlagenummer
Status Voorlopig Ontwerp
Getekend RZ
Datum aanmaken 20-11-2024


Eelerwoude
Op weg naar 100% natuurinclusief